

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

28 במרס 2011

575

כ"ב באדר ב' התשע"א

עמוד

578 ..... הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (תיקון מס' 102), התשע"א-2011

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (תיקון מס' 102), התשע"א – 2011

- תיקון סעיף 1
1. בסעיף 1 לפקודת התעבורה¹ (להלן – הפקודה) –
- (1) אחרי ההגדרה "דרך" יבוא:
 "היתר נהיגה" – רישיון נהיגה הניתן לנהג חדש צעיר;
- (2) במקום ההגדרה "נוהג חדש" יבוא:
 "נהג חדש" – כמשמעותו בסעיף 12א;
- (3) אחרי ההגדרה "רישיון להפעלת מונית" יבוא:
 "רישיון נהיגה" – רישיון שניתן לפי סעיף 11;
2. בסעיף 11 לפקודה, אחרי "לפי סימן זה" יבוא "ואם המבקש הוא נהג חדש צעיר – היתר נהיגה".
3. במקום סעיפים 12א ו-12א1 לפקודה יבוא:
 "נהג חדש" (א) מי שניתן לו רישיון נהיגה ולא היה בידו קודם לכן רישיון נהיגה שאינו רישיון לנהוג באופנוע, בטרקטור או במכונה ניידת, יהיה נהג חדש למשך שנתיים מיום מתן הרישיון כאמור (בסימן זה – התקופה הבסיסית), או לתקופות נוספות בהתאם להוראות סעיף זה; תוקף רישיון הנהיגה שניתן לנהג חדש יהיה לשנתיים.

ד ב ר י ה ס ב ר

החדשים הצעירים בביצוע בפועל של נהיגה בליווי של נהג מנוסה, באופן משמעותי ומובנה, זאת במקום המצב כיום ולפיו רק מונעים מהם לנהוג לתקופה מסוימת בלא ליווי כאמור.

סעיפים מוצע לקבוע בסעיף 1 לפקודה את ההגדרות 1 ו-2 הנדרשות לצורך התיקון המוצע, ובכלל זה הגדרה ל"נהג חדש צעיר" שהוא נהג חדש שטרם מלאו לו 24 שנים, והגדרה ל"היתר נהיגה" שהוא הרישיון שיינתן לנהג חדש צעיר (כאמור בסעיף 2 להצעת החוק). רישיון נהיגה רגיל יינתן רק לאחר השלמת תכנית הליווי (ר' סעיף 3 להצעת החוק).

סעיף 3 סעיפים 12א ו-12א1 לפקודה, כנוסחם היום, קובעים כדלקמן:

"רישיון נהיגה לנהוג חדש

12א. (א) רישיון נהיגה לנהוג חדש, יהא תוקפו מוגבל לשנתיים.

(ב) רשות הרישוי תחדש את רישיונו של נהג חדש, אולם אם הוא הורשע באחת מן העבירות המנויות בתוספת השלישית, תתנה רשות הרישוי את חידוש

כללי הנתונים שנאספו על ידי הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים מלמדים על מעורבות ניכרת של נהגים חדשים בעבירות תנועה ובתאונות דרכים, 80% מתוכם צעירים למטה מגיל 24. על פי נתונים אלה, בשנת 2009 נהגים צעירים עד גיל 24 היו מעורבים בתאונות דרכים קשות וקטלניות, בשיעור שבין 10 ל-15% נהגים לכל 10,000 נהגים, פי שניים ויותר מאשר הנהגים המבוגרים יותר. בקרב אוכלוסייה זו של נהגים צעירים, ב-52% מהתאונות הקטלניות שבהן הם היו מעורבים, נעברה גם עבירת תנועה, זאת לעומת 39% בקרב הנהגים המבוגרים יותר.

תופעה זו ניתנת להסבר בין השאר בחוסר ניסיון, בתחרותיות המתבטאת בהעזה ונשילת סיכונים תוך בחינת גבולות היכולת של הרכב והנהג, ובהכשרה לא מספקת לנהיגה.

הצעת חוק זו באה לתקן את פקודת התעבורה (להלן – הפקודה) ולתת מענה לתופעה בעייתית זו בשני אופנים: האחד, שינוי אופן ההכשרה של הנהגים, כדי שהליך ההכשרה יקנה לנהגים החדשים הבנה תעבורתית מעמיקה ולא רק את הידע והמיומנות המזעריים הנדרשים כדי לעמוד בהצלחה במבחני הנהיגה; השני, חיובם של הנהגים

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173; ס"ח התשע"א, עמ' 95.

(ב) (1) הוגש נגד נהג חדש כתב אישום בשל עבירה מן העבירות המפורטות בתוספת השלישית, תוארך תקופת היותו נהג חדש עד תום ההליכים המשפטיים בעניין האישום האמור.

(2) נמסרה לנהג חדש הודעת תשלום קנס כמשמעותה בסעיף 228 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982², בשל עבירה מן העבירות המפורטות בתוספת השלישית, תוארך תקופת היותו נהג חדש עד תשלום הקנס, ואם ביקש להישפט על העבירה – עד תום ההליכים המשפטיים בעניין אותה עבירה.

(3) פקע תוקפו של רישיון הנהיגה של הנהג החדש לפני תום ההליכים המשפטיים או לפני תשלום הקנס, כאמור בפסקאות (1) או (2), לפי העניין, תחדש רשות הרישוי את רישיון הנהיגה שלו לתקופה נוספת של שנתיים.

(ג) נהג חדש שההליכים המשפטיים בעניינו, כאמור בסעיף קטן (ב), הסתיימו בלא הרשעה, יחדל להיות נהג חדש בתום התקופה הבסיסית או בתום ההליכים המשפטיים כאמור, לפי המאוחר.

ד ב ר י ה ס ב ר

(ה) הוראות סעיף זה וסעיף 2א12 לא יחולו על חייל או על שוטר, הנוהג רכב, במסגרת מילוי תפקידו בשירות, מכוח רישיון נהיגה ברי-תוקף מטעם צבא הגנה לישראל או מטעם המשטרה, ולענין זה יחולו ההוראות החלות על נהג חדש לפי פקודות הצבא ופקודות המשטרה.

מוצע להחליף את סעיפים 12א ו-12א1 לפקודה, כמפורט להלן:

לסעיף 12א המוצע

מוצע לקבוע כי נהג שקיבל רישיון נהיגה ולא היה לו קודם לכן רישיון נהיגה, למעט רישיון לנהוג באופנוע, בטרקטור או במכונה ניידת, יהיה נהג חדש למשך שנתיים מיום שניתן לו הרישיון (להלן – התקופה הבסיסית). בהתאם לכך, תוקפו של רישיון הנהיגה שהוא יקבל יהיה לשנתיים.

עוד מוצע לקבוע כי אם נמסרה לנהג חדש הודעת תשלום קנס כמשמעותה בסעיף 228 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, או הוגש נגדו כתב אישום, בעבירה המנויה בתוספת השלישית לפקודה, ימשיך הנהג להיות נהג חדש גם לאחר תום התקופה הבסיסית, כל עוד מתנהלים נגדו ההליכים לגבי אותו כתב אישום או הודעת תשלום קנס. אם יסתיימו ההליכים האמורים בלא הרשעה, יחדל הנהג להיות נהג חדש בתום התקופה הבסיסית או עם סיום ההליכים, לפי המאוחר מביניהם. אם יורשע הנהג, הוא יהיה חייב לעמוד בהצלחה בבדיקות ובחינות שתקבע רשות הרישוי, ואז תוארך תקופת היותו נהג חדש לתקופה של שנתיים נוספות, שיימנו מתום התקופה הבסיסית, ממועד ההרשעה או ממועד תום תקופת הפסילה (אם

רישיונו בבחינות ובבדיקות שתקבע, ומשחידשה כך את רישיונו אחרי קיום תנאים שהתנתה יחולו הוראות סעיף זה כאילו הוא רישיון כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) האמור בסעיף זה אינו בא לגרוע מכל סמכות של רשות הרישוי לפי הוראה אחרת של פקודה זו.

חובת ליווי

12א1. (א) בסעיף זה, "מלווה" – מי שמלאו לו 24 שנים או מי שבידו רישיון להוראת נהיגה לפי סעיף 16 אף אם טרם מלאו לו 24 שנים, אשר בידו רישיון נהיגה ברי-תוקף לאותו סוג רכב חמש שנים לפחות, וכן מי שמלאו לו שלושים שנים אשר בידו רישיון נהיגה כאמור שלוש שנים לפחות, ואולם אדם לא ייחשב מלווה לענין סעיף זה בעת היותו שיכור כהגדרתו בסעיף 64.

(ב) לא ינהג נהג חדש ברכב מנועי, למעט אופנוע, טרקטור וטרקטורון, בשלושת החודשים הראשונים מיום שניתן לו רישיון נהיגה, אלא אם כן יושב, במושב שלצדו, מלווה.

(ג) התיר שר התחבורה, בתקנות לפי סעיף 12, מתן רישיון נהיגה לקטין שמלאו לו 17 שנים וטרם מלאו לו 17 שנים ברכב, כאמור בסעיף קטן (ב), לא ינהג אותו נהג חדש ברכב, כל עוד לא מלאו לו 17 שנים, אלא אם כן יושב, במושב לצדו, מלווה; הוראות סעיף קטן זה יחולו נוסף על הוראות סעיף קטן (ב).

(ד) רשות הרישוי תציין ברישיון הנהיגה שניתן לנהוג חדש, את התקופה שבה חלה לגבי חובת הליווי לפי סעיף קטן (ב).

² ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

(ד) הורשע נהג חדש בעבירה מן העבירות המנויות בתוספת השלישית, תוארך תקופת היותו נהג חדש בשנתיים נוספות ובלבד שעמד בהצלחה בבחינות ובבדיקות שקבעה רשות הרישוי; הארכת התקופה כאמור תימנה מתום התקופה הבסיסית או ממועד ההרשעה, ואם נגזרה פסילת רישיון בהרשעה כאמור – מתום תקופת הפסילה, לפי המאוחר.

(ה) אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מכל סמכות אחרת של רשות הרישוי לפי פקודה זו.

נהג חדש צעיר 12א1. (א) נהג חדש צעיר חייב בביצוע תכנית הליווי שנקבעה לפי סעיף קטן (ה) (בסעיף זה – תכנית הליווי).

(ב) על אף הוראות סעיף 12א(א), תוקפו של היתר נהיגה הניתן לנהג חדש צעיר בידי רשות הרישוי, יהיה לשישה חודשים; פקע תוקפו של היתר הנהיגה יחולו הוראות אלה, לפי העניין:

(1) הוכיח הנהג החדש הצעיר כי ביצע את תכנית הליווי, תיתן לו רשות הרישוי רישיון נהיגה שתוקפו יהיה עד תום התקופה הבסיסית;

(2) לא הוכיח הנהג החדש הצעיר כי ביצע את תכנית הליווי, תיתן לו רשות הרישוי היתר נהיגה נוסף שיהיה בתוקף עד שיוכיח כי ביצע את תכנית הליווי; הוכיח כאמור, יחולו הוראות פסקה (1).

(ג) בעת מתן היתר נהיגה כאמור ברישה של סעיף קטן (ב), תיתן רשות הרישוי לנהג החדש הצעיר הסברים ומידע בדבר חובת הליווי החלה עליו, תקופת הליווי ותכנית הליווי, כאמור בסעיפים קטנים (ד) ו-(ה).

(ד) בתקופות המפורטות להלן לא ינהג נהג חדש צעיר ברכב מנועי, למעט אופנוע, מכונה ניידת וטרקטור, אלא אם כן יושב במושב שלצדו, מלווה:

ד ב ר י ה ס ב ר

שהוכיח כי ביצע את תכנית הליווי. אם לא הוכיח זאת – יקבל היתר נהיגה נוסף עד שיוכיח כי השלים את תכנית הליווי, ומשהוכיח כאמור – יקבל רישיון נהיגה רגיל שיהיה תקף עד תום התקופה הבסיסית.

יודגש כי רק בכפוף להוכחה כי תכנית הליווי בוצעה, ובחלוף התקופה הקבועה לכך, יוחלף היתר הנהיגה של הנהג החדש הצעיר ברישיון נהיגה המתיר לו לנהוג בלא ליווי.

נוסף על חובת ביצוע תכנית הליווי, תיאסר על נהג חדש צעיר נהיגה בלא ליווי במשך שלושה חודשים מהמועד שקיבל לראשונה היתר נהיגה, ובמשך שאר התקופה שבה יש לנהג החדש הצעיר היתר נהיגה תיאסר עליו הנהיגה בלא ליווי בשעות הלילה, שלעניין זה הן השעות שבין 21:00 ל-06:00. המלווה יהיה חייב לשבת במושב שלצדו של הנהג.

נפסל רישיונו), לפי המאוחר מביניהם. ההסדר המוצע מהווה תמריץ לנהג החדש לסיים את ההליכים המשפטיים במקרים האמורים, בהקדם ככל האפשר.

לסעיף 12א1 המוצע

מוצע לקבוע שנהג חדש צעיר יהיה חייב בנהיגה עם מלווה על פי תכנית הליווי שיקבע שר התחבורה (להלן – תכנית הליווי). תכנית הליווי תתייחס לסוגים שונים של דרכים ולשעות היממה השונות, ופרטיה ייקבעו בתקנות, לרבות היקפה, הדרך להוכחת ביצועה ופטריות מביצועה, ובכלל זה למי שעבר חונכות בנהיגה במסגרת צבא ההגנה לישראל. כמו כן ייקבע בתקנות אופן מתן מידע והסברים לנהג החדש הצעיר לגבי תכנית הליווי.

נהג חדש צעיר יקבל היתר נהיגה שתוקפו יהיה לשישה חודשים. עם פקיעת ההיתר יינתן לו רישיון נהיגה רגיל שיהיה תקף עד תום התקופה הבסיסית ובלבד

(1) במשך שלושה חודשים מהמועד שניתן לו היתר נהיגה כאמור ברישה של סעיף קטן (ב);

(2) בשעות הלילה – מתום התקופה האמורה בפסקה (1) ולמשך שלושה חודשים, ואם ניתן לו היתר נהיגה נוסף כאמור בסעיף קטן (ב)(2) – כל עוד היתר הנהיגה בתוקף; לעניין זה, "שעות הלילה" – השעות שבין 21:00 ל-6:00.

(ה) השר יקבע בתקנות הוראות לעניין חובת ביצוע תכנית הליווי לפי סעיף זה, ובכלל זה בעניינים אלה:

(1) תכנית הליווי שנהג חדש צעיר חייב בביצועה, ובכלל זה היקף השעות הכולל של נהיגה עם מלווה, מספר השעות מתוכן שייחוד לנהיגה בדרכים מסוגים שונים ובשעות היממה השונות, תכנית הליווי למי שהמלווה שלו הוא בעל רישיון להוראת נהיגה, הדרך להוכחת ביצועה של תכנית הליווי ופטורים מביצוע תכנית ליווי, לרבות למי שעבר חונכות בנהיגה במסגרת צבא ההגנה לישראל;

(2) אופן מתן הסברים ומידע על תכנית הליווי, לנהג החדש הצעיר ולמלווה שלו.

(ו) הוראות סעיף זה וסעיף 2א12 לא יחולו על חייל או על שוטר, הנוהג ברכב, במסגרת מילוי תפקידו בשירות, מכוח רישיון נהיגה ברייתוקף מטעם צבא ההגנה לישראל או מטעם המשטרה, ולעניין זה יחולו ההוראות החלות על נהג חדש לפי פקודות הצבא ופקודות המשטרה.

(ז) בסימן זה, "מלווה" – כל אחד מאלה, ובלבד שלא יחשב מלווה בעת היותו שיכור כהגדרתו בסעיף 6ב:

(1) מי שיש בידו רישיון נהיגה ברייתוקף לאותו סוג רכב חמש שנים לפחות, ומלאו לו 24 שנים, ואם יש בידו רישיון להוראת נהיגה לפי סעיף 16 – אף אם טרם מלאו לו 24 שנים;

(2) מי שיש בידו רישיון נהיגה ברייתוקף לאותו סוג רכב שלוש שנים לפחות, ומלאו לו 30 שנים.

תיקון סעיף 2א12

4. בסעיף 2א12 לפקודה –

(1) בכותרת השוליים, במקום "לנוהג חדש" יבוא "לנהג חדש";

ד ב ר י ה ס ב ר

שהוא בן 24 שנים ומעלה ובידו רישיון נהיגה חמש שנים לפחות, מורה לנהיגה, או מי שהוא בן 30 שנים ובידו רישיון נהיגה שלוש שנים לפחות.

סעיף 4 מוצע להתאים את נוסח סעיף 2א12 לפקודה לנוסח סעיף 1א12 המוצע, כך שהמונח "נוהג חדש" יוחלף במונח "נהג חדש", וייקבע מפורשות כי המלווה חייב לשבת לצדו של הנהג.

מוצע לקבוע כי חובת הליווי האמורה לא תחול על חייל או שוטר הנוהג ברכב במסגרת מילוי תפקידו בשירות, על פי רישיון נהיגה מטעם המשטרה או מטעם צבא ההגנה לישראל, ולעניין זה יחולו ההסדרים בפקודות הצבא או המשטרה, לפי העניין, לגבי נהיגה של נהג חדש.

עוד מוצע לקבוע כי כל אחד מהמנויים להלן יהיה כשיר להיות מלווה, כל עוד אינו שיכור בעת הליווי: מי

- (2) במקום "נוהג חדש" יבוא "נהג חדש";
- (3) במקום "יושב לידו מי שכשיר להיות מלווה" יבוא "יושב, במושב שלצדו, מלווה".
5. בפרק השני לפקודה, במקום כותרת סימן ד' יבוא:
"סימן ד': הוראת נהיגה".
6. החלפת סעיף 15
 במקום סעיף 15 לפקודה יבוא:
"מרכזי לימוד נהיגה 15. (א) בסימן זה –

"מרכז לימוד נהיגה", "מל"ן" – בית ספר לנהיגה שניתן לו רישיון לפי סעיף זה ושבמסגרתו מבוצעת הוראת נהיגה עיונית ומתקיימים שיעורי נהיגה מעשיים, על פי תכנית הלימודים;

"תכנית הלימודים" – תכנית ללימודים עיוניים ומעשיים במל"ן, שאישרה רשות הרישוי, הכוללת את תוכן השיעורים וסדרם ומבדקים ומבחנים שייערכו לגבי כל סוג רישיון.

(ב) לא יחזיק אדם ולא יפעיל מרכז לימוד נהיגה, אלא ברישיון מאת רשות הרישוי, בהתאם לתנאי הרישיון ובהתאם לתנאים לפי סעיף זה.

(ג) רשות הרישוי רשאית לתת רישיון להפעלת מל"ן, למי שהתקיימו בו כל אלה:

(1) הוא בעל זכות לשימוש בלעדי, למשך כל תקופת הרישיון, במבנה המתאים להוראת נהיגה לפי תכנית הלימודים וברשותו הציוד הדרוש לכך, הכל כפי שאישרה רשות הרישוי בהתאם להוראות שקבע השר;

ד ב ר י ה ס ב ר

בעקבות עבודת מטה שנערכה במשרד התחבורה, בשיתוף ארגון מורי הנהיגה והרשות הלאומית לבטיחות בדרכים ואחרים, גובשה מתכונת חדשה ללימוד נהיגה.

לפי המתכונת החדשה המוצעת, בית הספר יהיה למרכז לימוד נהיגה (להלן – מל"ן), שבו תילמד תורת הנהיגה העיונית, בהוראה פרונטלית, באמצעות מורים שיוכשרו לכך, עם עזרי מולטימדיה ובקבוצות דיון. היקף הלימוד העיוני יהיה 24 שעות, שיתפרסו על פני 12 מפגשים, ויחולקו לשלושה שלבים. התלמיד ילמד במקביל את שיעורי הנהיגה המעשיים שתוכנם תואם את שלב הלימוד העיוני שבו הוא מצוי.

הלימוד העיוני יכלול נוסף על דיני התעבורה, גם לימוד של תורת הנהיגה והבנה תעבורתית, באופן שהלימודים יהיו מסוגלים להגיע לראייה טובה יותר של מכלול נתוני הדרך שבה הם נתקלים, המשמעותיות והסיכונים הנובעים מהם ודרך ההתמודדות הנכונה והבטוחה עמם. לאחר סיום

סעיפים לימוד נהיגה מתבצע היום על ידי לימוד עצמי 5 ו-6 של החומר העיוני, קיום מבחן רב-ברייה (מבחן אמריקאי) על אותו חומר ולימוד שיעורי נהיגה פרטניים ברכב של מורה לנהיגה. סעיף 15 לפקודה, כנוסחו היום, קובע כדלקמן:

"בתי ספר לנהיגה

15. לא יחזיק אדם ולא ינהל בית ספר לנהיגת רכב מנועי, אלא ברישיון מאת רשות הרישוי ובהתאם לתנאים שנקבעו"

אף כי כל מורה לנהיגה מחויב לפעול במסגרת בית ספר לנהיגה, לבית הספר אין תפקיד של ממש בהכשרת הנהיגים. בהתאם לכך, הדרישות והתנאים לקבלת רישיון להפעלת בית ספר לנהיגה כאמור, הם מועטים ובעלי אופי טכני, כגון גודל המשרד ושעות הפתיחה שלו, מקומות חנייה וכיוצא באלה.

- (2) הוא התקשר עם מי שניתן לו היתר לפי סעיף קטן (ד), לשמש מנהל מקצועי של המל"ן;
- (3) הוא התקשר עם מורים לנהיגה, ובכלל זה עם מורים שהם בעלי היתר להוראה עיונית לפי סעיף 16(א1);
- (4) הוא לא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה, אין הוא ראוי, לדעת רשות הרישוי, לקבל רישיון לפי סעיף זה; ואם המבקש הוא תאגיד – בעל שליטה או נושא משרה בכיר בו לא הורשעו בעבירה כאמור;
- (5) אם המבקש הוא תאגיד, הפעלת המל"ן היא המטרה והעיסוק היחידים של התאגיד.

(ד) רשות הרישוי רשאית לתת למורה לנהיגה היתר לשמש מנהל מקצועי של מל"ן, אם התקיימו בו התנאים שקבע השר לעניין ניסיון בהוראת נהיגה ולעניין הכשרה, ובלבד שלא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי, לדעת רשות הרישוי, לקבל היתר לפי סעיף קטן זה.

(ה) רשות הרישוי רשאית להורות, דרך כלל או למל"ן מסוים, על מספר התלמידים המינימלי לקיום שיעור נהיגה עיוני או על מספר השעות המינימלי בשבוע שבהן יפעל המל"ן, וזאת בהתחשב, בין השאר, במספר המל"נים באזור מסוים ובמספר מורי הנהיגה או תלמידי הנהיגה שבו.

ד ב ר י ה ס ב ר

הנדרש לכך לפי אישור רשות הרישוי; הוא התקשר עם מנהל מקצועי שהוא בעל היתר לתפקיד זה; הוא התקשר עם מורים לנהיגה, כולל כאלה שיש להם היתר להוראה עיונית; הוא לא הורשע בעבירות שמפאת מהותן, חומרתן או נסיבותיהן אין הוא ראוי לדעת רשות הרישוי לקבל רישיון להפעלת מל"ן, ואם המבקש הוא תאגיד, תנאי זה צריך להתקיים בבעלי השליטה ובנושאי המשרה הבכירים בו; כמו כן, אם המבקש הוא תאגיד – נדרש שהפעלת מל"ן תהיה המטרה והעיסוק היחידים שלו.

תנאים אלה נועדו להבטיח כי רישיון יינתן רק למי שעומדים לרשותו האמצעים וכוח האדם המקצועי הדרושים להוראת הנהיגה במתכונת הנדרשת ממל"ן, וכי מל"ן יופעל על ידי תאגיד רק תוך הפרדה מלאה בין המל"ן לעיסוקיו האחרים. תנאי אחרון זה נועד להקל על בתי הספר העצמאיים לנהיגה להמשיך ולהתקיים, אף כי במתכונת החדשה הם צפויים להימצא בתחרות מול גורמים כלכליים חזקים יחסית אליהם, ובראשם מוסדות השכלה ומוסדות הכשרה מקצועית (ר' לעניין זה את דברי ההסבר לסעיף 12 להצעת החוק).

עוד מוצע לקבוע כי רשות הרישוי רשאית לתת למורה לנהיגה היתר לשמש מנהל מקצועי של מל"ן, אם התקיימו בו התנאים הקבועים בתקנות לעניין ניסיון בהוראת נהיגה והכשרה, וכל עוד לא הורשע בעבירות שמפאת מהותן,

הלימוד במל"ן, יהיו זכאים התלמידים לגשת למבחן העיוני של רשות הרישוי.

מודל חדש זה נוסה במסגרת הפעלה ניסיונית (פיילוט) שנערכה בשנת 2007 בכפר סבא, שהשתתפו בה 105 תלמידים שבחרו בכך. במחקר שנערך מטעם משרד התחבורה, אשר ליווה את ההפעלה הניסיונית, נמצא כי המודל המוצע הוא טוב מכמה בחינות: ממצאי המחקר העלו כי "חכמת הנהיגה" של תלמידי הפיילוט נמצאה טובה משל קבוצת ביקורת של תלמידים שלמדו בשיטה הקיימת; אחוזי ההצלחה שלהם במבחני הנהיגה, עיוני ומעשי כאחד, היו גבוהים משל קבוצת הביקורת; התלמידים, וגם מוריהם, גילו רמה גבוהה של שביעות רצון מתהליך לימוד הנהיגה החדש ומתורמתו לבטיחות בנהיגה.

לשם מימוש ההמלצות והלקחים מהפיילוט, מוצע לתקן את הפקודה ולעגן בה דרישות חדשות מבית הספר לנהיגה, כך שיהיה למל"ן שיהיה ניתן לקיים בו את לימוד הנהיגה במתכונת החדשה.

מוצע להחליף את סעיף 15 לפקודה ולקבוע בסעיף המוצע כי רישיון להפעלת מל"ן יינתן למבקש העומד בתנאים האלה: הוא בעל זכות לשימוש בלעדי במבנה המתאים להוראת נהיגה לפי תכנית הלימודים שאישרה רשות הרישוי (להלן – תכנית הלימודים), ויש לו הציוד

(ו) לא ינהל אדם עסק בשטח מל"ן בשעות שבהן המל"ן פועל ובשעות שבהן הוא מחויב לפעול לפי סעיף קטן (ד), למעט מל"ן.

(ז) לימוד נהיגה במל"ן יהיה על פי תכנית הלימודים; השר רשאי לקבוע תקנות לעניין תכנית הלימודים, וכן לעניין הדרכים לאישורה ולשינויה.

7. בסעיף 16 לפקודה, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) לא יעסוק אדם בהוראת נהיגה אלא –

(1) ברישיון מאת רשות הרישוי, בהתאם לתנאי הרישיון ובהתאם לתנאים לפי סעיף זה;

(2) במסגרת מל"ן ועל פי תכנית הלימודים.

(א1) לא יעסוק מורה לנהיגה בהוראת נהיגה עיונית במסגרת מל"ן, אלא אם כן קיבל היתר לכך מאת רשות הרישוי, לאחר שסיים בהצלחה תכנית הדרכה שהורתה עליה רשות הרישוי; הדרכה כאמור תינתן על ידי מי שהתקיימו בו התנאים שקבע השר לעניין ניסיון בהוראת נהיגה עיונית ולעניין הכשרה למתן הדרכה כאמור.

הוספת סעיפים 16 א1 ו-8. אחרי סעיף 16 לפקודה יבוא:

"פיקוח על הוראת 16 א1. (א) רשות הרישוי תפקח על הוראת הנהיגה במל"ן שיעורי הנהיגה המעשיים במסגרת המל"נים, ועל קיום ההוראות לפי סימן זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

רישיון הוראה" כותרת הסימן תהיה "סימן ד": הוראת נהיגה" (סעיף 5 להצעת החוק).

סעיף 7 סעיף 16 לפקודה קובע כיום בסעיף קטן (א) שבו כי "לא יעסוק אדם בהוראת נהיגה, אלא ברישיון מאת רשות הרישוי ובהתאם לתנאים שנקבעו". מוצע להחליף את סעיף קטן (א) האמור ולקבוע בו כי מורה לנהיגה לא ילמד נהיגה אלא על פי רישיון מאת רשות הרישוי ועל פי תנאיו, ובמסגרת מל"ן ועל פי תכנית הלימודים.

עוד מוצע לקבוע בסעיף 16 לפקודה כי מורה לנהיגה לא יעסוק בהוראת נהיגה עיונית במסגרת מל"ן, אלא אם כן קיבל היתר לכך מאת רשות הרישוי, לאחר שסיים בהצלחה תכנית הדרכה שהורתה עליה רשות הרישוי. ההדרכה האמורה תינתן על ידי מי שהתקיימו בו התנאים שקבע השר לעניין ניסיון בהוראת נהיגה עיונית והכשרה למתן הדרכה כאמור.

סעיף 8 מוצע להוסיף לפקודה את סעיפים 16 א1 עד 16 א4 שעניינם פיקוח של רשות הרישוי על הוראת הנהיגה, כמפורט להלן:

לסעיף 16 א1 המוצע

מוצע לקבוע כי רשות הרישוי תפקח על הוראת הנהיגה העיונית והמעשית המתבצעת במסגרת המל"נים.

חומרין או נסיבותיהן אין הוא ראוי לדעת רשות הרישוי לקבל היתר לשמש מנהל מקצועי של מל"ן.

כדי להבטיח את ביצועה של תכנית הלימודים כמתוכנן, וכן רמת שירות מספקת לתלמידים, מוצע כי רשות הרישוי תוסמך להורות, באופן כללי או למל"ן מסוים, על המספר המינימלי של תלמידים בשיעור, מספר הדרוש לשם קיום דיון אפקטיבי, וכן על המספר המינימלי של שעות פעילות של המל"ן. כדי למנוע מדרישות אלה להוות חסם בפני הקמת מל"נים באזורים מעוטי אוכלוסייה, מוצע כי רשות הרישוי תוסמך לקבוע הסדרים שונים בעניין זה שיביאו בחשבון את מספר המל"נים, ואת מספר מורי הנהיגה או תלמידי הנהיגה באזור גאוגרפי מסוים. בשעות שבהן המל"ן פועל ובשעות הפעילות המזעריות שהוא מחויב לפעול בהן, לא ינהל בשטח המל"ן עסק כלשהו מלבד מל"ן.

מל"ן יהיה חייב ללמד נהיגה לפי תכנית הלימודים שאישרה רשות הרישוי, תכנית שתותאם לסוג הרכב ולסוג הרישיון המבוקש. התכנית תכלול את תוכן השיעורים, את סדרם, ופירוט הבדיקות והמבחנים שיערכו במהלכם. שר התחבורה רשאי לקבוע תקנות לעניין תכנית הלימודים, וכן לעניין הדרכים לאישורה ולשינויה.

מוצע להחליף את כותרת סימן ד' שבפרק השני לפקודה, כך שתשקף את השינוי המוצע בתוכן סעיפים 15 ו-16 שנמצאים באותו סימן. לפיכך מוצע שבמקום "סימן ד'":

(ב) רשות הרישוי רשאית להזמין בעל רישיון להפעלת מל"ן, מנהל מקצועי של מל"ן או מורה לנהיגה, לאחר תיאום עמם, להתייצב לפנייה במקום ובמועד הנקובים בהזמנה, לשם בירור כל עניין הנוגע לקיום ההוראות לפי סימן זה, כפי שיפורט בהזמנה.

הסמכת מפקחים 16.ב. (א) השר רשאי להסמיך מפקחים, מקרב עובדי משרדו, לשם פיקוח על קיום ההוראות לפי סימן זה.

(ב) לא יוסמך מפקח כאמור בסעיף זה, אלא אם כן מתקיימים בו כל אלה:

(1) הוא לא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי, לדעת השר, לשמש כמפקח, ולא מתנהלים נגדו הליכים פליליים בעבירה כאמור, שטרם ניתן בהם פסק דין סופי;

(2) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונות לו לפי פקודה זו, כפי שהורה השר בהסכמת השר לביטחון הפנים;

(3) הוא עומד בתנאי כשירות נוספים, ככל שהורה השר בהסכמת השר לביטחון הפנים.

סמכויות מפקחים 16.ג. לשם פיקוח על ביצוע ההוראות לפי סימן זה, רשאי מפקח שהוסמך כאמור בסעיף 16 ב –

(1) לדרוש מבעל רישיון להפעלת מל"ן, ממנהל מקצועי של מל"ן וממורה לנהיגה, למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המזהה אותו;

(2) לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור לו כל ידיעה או מסמך שיש בהם כדי להבטיח את ביצוע ההוראות לפי סימן זה או להקל על ביצוען; לעניין זה, "מסמך" – לרבות פלט כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995³;

ד ב ר י ה ס ב ר

בהתאם להוראות שר התחבורה בהסכמת השר לביטחון הפנים, וכן לעמוד בכל תנאי כשירות נוסף שיוורה עליו שר התחבורה בהסכמת השר לביטחון הפנים.

לסעיף 16 המוצע

למפקחים יהיו נתונות סמכויות אלה לשם ביצוע תפקידם: סמכות לדרוש מבעל רישיון להפעלת מל"ן, ממנהל מקצועי וממורה לנהיגה למסור את שמו ומענו ולהציג תעודה מזהה; סמכות לדרוש מכל הנוגע בדבר למסור כל ידיעה או מסמך הנחוצים לביצוע פעולות הפיקוח או להקלה על ביצוען; סמכות להיכנס לכל מקום ולכל רכב בעת שהוא נייח שמתקיימים בהם לימודי נהיגה, למעט בית מגורים שלשם כניסה אליו יידרש צו של בית משפט.

לצורך זה היא רשאית להזמין מורה לנהיגה, מנהל מקצועי או בעל רישיון להפעלת מל"ן, בתיאום עמם, לבירור כל עניין הכרוך בפעילותם, כפי שיפורט בהזמנה.

לסעיף 16 המוצע

כדי לאפשר פיקוח אפקטיבי ויעיל במקומות שבהם מבוצעת הוראת הנהיגה, הפרושים בכל רחבי הארץ, מוצע לאפשר לשר התחבורה להסמיך מפקחים לשם פיקוח על קיום ההוראות הפקודה בעניינים אלה.

המפקחים יהיו עובדי משרד התחבורה, שלא הורשעו בעבירות שמפאת מהותן, חומרתן או נסיבותיהן אין הם ראויים לדעת השר, לשמש מפקחים, ושלא מתנהלים נגדם הליכים פליליים בעבירות כאמור. כמו כן, כדי שיוסמכו כאמור, על המפקחים לעמוד בהצלחה בהכשרה ייעודית

³ ס"ח התשנ"ה, עמ' 366.

(3) להיכנס לכל מקום או לרכב כשהוא נייח, שמתקיימים בהם לימודי נהיגה, ובלבד שלא ייכנס למקום המשמש למגורים אלא על פי צו של בית משפט.

זיהוי מפקח 16ד. מפקח לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי סימן זה, אלא בעת מילוי תפקידו ובלבד שיש בידו תעודת מפקח החתומה בידי השר, המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו, שאותה יציג לפי דרישה.

9. בסעיף 64ב(א) לפקודה –
- (1) בפסקה (2) להגדרה "ממונה על הרכב", במקום "נוהג חדש" יבוא "נהג חדש";
- (2) בפסקה (3א)(א) להגדרה "שיכור", במקום "נוהג חדש" יבוא "נהג חדש";
10. (א) תחילתו של חוק זה, למעט סעיף 34(3), שנה מיום פרסומו (להלן – יום התחילה).
- (ב) הוראות סעיף 12א לפקודה, כנוסחו בסעיף 3 לחוק זה, לא יחולו על מי שניתן לו רישיון נהיגה לפי סעיף 11 לפקודה לפני יום התחילה.
11. מי שערב יום התחילה היה בידו –
- (1) רישיון להוראת נהיגה, יראו אותו כאילו קיבל רישיון לפי סעיף 16(א) לפקודה, כנוסחו בסעיף 7 לחוק זה, ואולם לא ילמד נהיגה אחרי יום התחילה אלא אם כן עמד בהצלחה בתכנית השתלמות למורים לנהיגה שאישרה רשות הרישוי;
- (2) היתר להוראה עיונית בהתאם להוראות לפי סעיף 70(20) לפקודה, לא יעסוק בהוראת נהיגה עיונית אלא אם כן עמד בתנאים לעניין הדרכה שהוראת רשות הרישוי וקיבל היתר כאמור בסעיף 16(1א) לפקודה, כנוסחה בסעיף 7 לחוק זה.
12. הוראת שעה
- בתקופה שמיום התחילה עד תום 18 חודשים מהמועד האמור, לא יינתן רישיון להפעלת מל"ן לפי סעיף 15 לפקודה, כנוסחו בסעיף 6 לחוק זה, למבקש שהוא מכללה אקדמית, מוסד הנותן תארים מוכרים באזור או מכללה שהוכרה על ידי משרד התעשייה המסחר והתעסוקה לביצוע הכשרה מקצועית, או למבקש שהוא בעל שליטה במוסד שהוא אחד מסוגי המוסדות כאמור; לעניין זה –

ד ב ר י ה ס ב ר

כמו כן מוצע שההסדרים החדשים בעניין חובת הליווי לא יחולו על מי שניתן לו רישיון נהיגה לפני יום התחילה.

סעיף 11 מוצע לקבוע כי מי שהיה בידו רישיון להוראת נהיגה ערב יום התחילה, יראו אותו כבעל רישיון הוראת נהיגה לפי סעיף 16(א) המוצע, ואולם הוא לא יוכל ללמד נהיגה לאחר יום התחילה אלא לאחר שעמד בהצלחה בתכנית השתלמות שאישרה רשות הרישוי.

עוד מוצע לקבוע כי מי שהיה בידו ערב יום התחילה היתר להוראה עיונית שניתן לו לפי הדין שחל ערב יום התחילה, יידרש לעבור הדרכה שהוראת עליה רשות הרישוי ולקבל היתר להוראה עיונית לפי סעיף 16(1א) המוצע.

סעיף 12 כאמור לעיל בדברי ההסבר לסעיפים 5 ו-6 להצעת החוק, הוראת נהיגה מתבצעת כיום במסגרת בתי ספר עצמאיים שהם מסגרת משרדית-מינהלית בלבד, והקמת מל"נים תחייב שינוי משמעותי במהותם.

לסעיף 16 המוצע

מפקחים לא יעשו שימוש בסמכויות הנתונות להם, אלא בעת מילוי תפקידם ובתנאי שהם נושאים תעודה חתומה בידי שר התחבורה המעידה על תפקידם ועל סמכויותיהם, שאותה יציגו על פי דרישה.

סעיף 9 בהתאמה להגדרה החדשה של "נהג חדש" כאמור בסעיף 1 להצעת החוק, מוצע לתקן את המונחים שבסעיף 64 לפקודה, כך שבמקום "נוהג חדש" יבוא "נהג חדש".

סעיף 10 לצורך ההיערכות ליישום החוק המוצע, הן מבחינה ארגונית והן בהתקנת חקיקת המשנה הדרושה לשם כך, מוצע כי תחילתו של החוק המוצע תהיה שנה מיום פרסומו (להלן – יום התחילה), למעט התיקון לסעיף 12א לפקודה כנוסחו בסעיף 34(3) להצעת החוק. התיקון האמור של סעיף 12א לפקודה נועד להבהיר את הדין הקיים שמלווה חייב לשבת לצדו של הנהג החדש, ולפיכך מוצע שתחילתו של אותו תיקון מוצע תהיה מיידית.

”חוק המל”ג” – חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי”ח-1958⁴;
”מוסד הנותן תארים מוכרים באזור” – כמשמעותו בסעיף 28א לחוק המל”ג;
”מכללה אקדמית” – כהגדרתה בפסקה (1) להגדרה ”מכללה אקדמית” לחוק המל”ג;
”שליטה” – כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ”א-1981⁵.

ד ב ר י ה ס ב ר

כדי למנוע את התופעה האמורה, מוצע כי במשך 18 החודשים הראשונים שלאחר תחילתו של התיקון המוצע, לא יינתן לגופים האמורים רישיון להפעלת מל”ן. בהמשך יינתן להם רישיון רק אם יפעילו את המל”ן כתאגיד נפרד שהמל”ן יהיה מטרתו ועיסוקו הבלעדיים, כאמור בסעיף 15(ג)5 המוצע.

מאידך, ישנם מכללות ומוסדות אקדמיים המקיימים כבר כיום פעילות הדומה באופייה לפעילות שתבצע במל”ן: קורסים להכשרה עיונית ומעשית במקצועות שונים, לרבות בתחום התחבורה. לגופים אלה יהיה פשוט וזול יחסית להוסיף את הוראת הנהיגה לפעילות המתבצעת על ידם, וקיים חשש ממשי כי הם ישתלטו על הענף תוך דחיקת רגליהם של מורי הנהיגה העצמאיים הפועלים היום. חשש זה בולט במיוחד לגבי אותן מכללות שהן זכייניות של המדינה לביצוע קורסי חובה לנהיגים.

⁴ ס”ח התשי”ח, עמ’ 191.

⁵ ס”ח התשמ”א, עמ’ 232.

